

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudkyň Mgr. Michaely Bejčkové a Mgr. Aleny Krýlové v právní věci žalobce: Lesy České republiky, s. p., se sídlem Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové, proti žalovanému Ministerstvu životního prostředí, se sídlem Vršovická 1442/65, 100 00 Praha 10 – Vršovice, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. května 2010, č. j. 89/570/10 2649/ENV/10,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 16. listopadu 2009 stanovila Správa chráněné krajinné oblasti Jeseníky žalobci podmínky pro zásahy proti kůrovcům a řešení následků živelních kalamit v porostních skupinách 504A13, 504B13 a 503A12 v ochranném pásmu NPR Rejvíz v I. zóně CHKO Jeseníky, a to podle § 66 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Žalovaný k žalobcovu odvolání tyto podmínky změnil svým rozhodnutím ze dne 4. května 2010 (v zásadě se s orgánem prvního stupně ztotožnil, avšak v podmínkách nelze

odkazovat na dohodu se správou CHKO či žádat, aby účastník oznamoval provedení určitých úkonů). Zdůraznil, že stanovení podmínek někdy nelze oddělit od možného omezení činnosti. Ponechání dříví v lesích k zetlení je v souladu se zachováním stavu odpovídajícího stupni ochrany přírody v daném místě (§ 25 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.). Standardní lesnické zásahy (odkornění a vyklizení odumřelého dříví) vedou k významnému snížení biologické rozmanitosti, neboť tlející dříví je druhým nejbohatším biotopem lesního prostředí po půdě. Rozhodnutí připouští použití řady účinných opatření proti kůrovci; ztížené pronikání do porostů při alternativních postupech je vyváжено tím, že takto nedochází k rušení živočichů. Podle dlouhodobých zkušeností je stabilita kůrovcových stromů a souší střednědobě vyšší než stromů živých. Odkornění nastojato je standardní nedestruktivní metoda; žalovaný také připomněl, že s ohledem na časově omezenou účinnost rozhodnutí nelze předpokládat významnější gradaci kůrovce během vymezeného období. Asanace bez odvětvění a krácení probíhá v tomto území bez negativních důsledků již tři roky. Je obtížné stanovit množství dřevní hmoty, která by měla být ponechána k zetlení; žalovaný vzal zřetel na žalobcovy požadavky a upravil rozhodnutí správy CHKO pro případ jednorázové kalamity přesahující 10 m³/ha, kdy by bylo možno odstranit 50 % hroubí.

Žalobce v žalobě namítl, že rozhodnutí je nicotné. Žalovaný jím nerozhodl o odvolání proti rozhodnutí č. j. 1970/JS/09 ze dne 16. listopadu 2009, jak mu příslušelo, nýbrž změnil neexistující rozhodnutí č. j. 1542/JS/09 ze dne 24. srpna 2009. Pro případ neúspěchu této námítky je žalobce přesvědčen, že pro vydání rozhodnutí podle § 66 zákona č. 114/1992 Sb. tu nebyly dány podmínky. Žalovaný shledal, že činnost žalobce (kterou omezil stanovením podmínek) je nedovolená již z toho důvodu, že je v rozporu s právem na příznivé životní prostředí dle čl. 35 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tato úvaha je však nesprávná, neboť tohoto práva se lze domáhat jen v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí. Úvahy žalovaného stran znaku „nedovolenosti“ jsou zcela nedostatečné [žalovaný se zmínil pouze o § 25 odst. 2 a § 26 odst. 3 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb.]. Není zdůvodněno přesvědčení žalovaného, že provádění zásahů proti kůrovci tak, jak to navrhuje žalobce, by mohlo způsobit nedovolenou změnu chráněných částí přírody a že lesnické zásahy v posledních desetiletích významně snížily biologickou rozmanitost v předmětném prostoru. Žalobce naproti tomu navrhuje kombinaci standardních metod a metod alternativních při respektování zájmů ochrany přírody.

Žalovaný se podle žalobce nedostatečně vypořádal s odvolacími námítkami, zejména s tvrzením, že stanovené podmínky výrazně omezují žalobce při plnění jeho povinnosti podle § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). Skutkový stav, z něž správní orgány vycházely, nemá oporu ve spisu, věc je nesprávně právně zhodnocena a úvahy správních orgánů nejsou dostatečně vysvětleny. Podmínka č. 1 (ponechat veškerou rozptýlenou hmotu ze živelní kalamity) nebere v úvahu riziko možné újmy na zdraví návštěvníků a neumožňuje žádný těžební zásah ani v případě rozsáhlé živelní kalamity. Lesní techniku přitom žalobce používá jen v nezbytné míře (primárně se používá koňská síla). Podle žalobce je adekvátní ponechat v lese hmotu ve výši 5 % aktuální zásoby dotčeného porostu. Podmínka č. 2 (ponechat v porostu veškeré stojící souše a stojící kůrovcové stromy) dostatečně neřeší možné ohrožení bezpečnosti návštěvníků; podle žalobce by měly být pokáceny veškeré souše a kůrovcové stromy v pásu na výšku stromu od turistických stezek či přilehlých silnic. Rovněž rozhodnutí ponechat všechny stojící kůrovcové stromy v porostu brání žalobci v řádném plnění povinnosti preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů podle § 32 odst. 1 písm. b) lesního zákona. Žalobce má za to, že postačuje ponechat max. 30 % (nikoli 50 %, jak požaduje podmínka č. 3) objemu dříví ze soustředěných kalamit k postupnému zetlení v porostech; nesouhlasí s tím, že standardní lesnické zásahy vedou k významnému snížení biologické rozmanitosti, naopak

takový účinek má použití chemického postřiku dle požadavku orgánu ochrany přírody, který vždy působil neselektivně na přítomný hmyz.

Asanace stromů napadených kůrovcem pouze odkorněním nastojato (podmínka č. 4) může vést k malé účinnosti zásahu a následně způsobit další škody na porostech; jde o metodu časově i technologicky náročnou a také nákladnou. Část stromů není možné odkornit z důvodů technologických nebo z důvodu bezpečnosti pracovníků, navíc asanace není plně účinná. V rozhodnutí je připuštěna pouze chemická asanace minimálně jedné poloviny lapáků, což výrazně snižuje účinnost provedených opatření. Feromonové lapače fungují na jedince *Ips typographus*, nikoli však *Ips amitinus*, jehož podíl na celkové populaci kůrovců činí více než 40 %. Použití chemické asanace je v prvních zónách CHKO zakázáno, v současné době (do 31. prosince 2010) je platná výjimka pro použití biocidů. Účinnost postřiků je však v daných podmínkách maximálně čtyři týdny, a postřik je tedy třeba provádět opakovaně, což má negativní dopad na ekosystém. Asanace bez těžebních zásahů je podle žalobce neúčinná. Asanace lapáků bez odkornění (podmínka č. 5) může vést ke gradaci kůrovců a rozsáhlým škodám na smrkových porostech. Žalobce proto navrhl, aby soud vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí, popřípadě zrušil rozhodnutí obou stupňů pro nezákonnost a vrátil věc k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na svých závěrech a navrhl zamítnutí žaloby. Připustil, že pochybil při označení rozhodnutí prvního stupně ve výroku svého rozhodnutí; vydal proto opravné rozhodnutí. Žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel nikoli z čl. 35 odst. 1 Listiny, nýbrž z jejího čl. 35 odst. 3 a čl. 11 odst. 3 (které upravují povinnosti každého), na něž se nevztahuje čl. 41 Listiny (který stanoví meze osobám domáhajícím se svých práv). V otázce ponechání dřeva k samovolnému rozkladu v lese žalobce pomíjí výsledky lesního a ochrannářsko-lesnického výzkumu (žalovaný zde citoval některé zdroje). V posledních dvaceti letech se mění přístup ke dříví napadenému kůrovcem; kůrovec v horských lesích začíná být považován za přirozenou součást lesního prostředí, jeho působení má ovšem i svá rizika, zejména v antropogenních a oslabených porostech. V podmínkách horského lesa v Jeseníkách se ale kůrovcová kalamita s ničivými účinky nerozvinula, a to i když bylo napadené dříví ponecháno bez asanace. Stejně tak je důležité ponechat kmeny neodkorněné, protože odkorněné v podmínkách Hrubého Jeseníku tzv. „zkamení“ a odolávají potřebnému rozkladu neúměrně dlouhou dobu. Vědecké poznatky lze těžko ve správním řízení prokazovat; lze poukazovat na to, že odborníci je přijímají jako obecně platné, a obecně známou skutečností je i způsob více než stoletého hospodaření ve zdejších smrkových porostech. Žalovaný v reakci na žalobcovy obavy z ohrožení bezpečnosti návštěvníků a z obtíží při řádném hospodaření v lese zdůraznil, že případnou změnu podmínek lze řešit např. v režimu rozhodnutí pro případ mimořádných okolností; již vzhledem ke krátké platnosti rozhodnutí jsou takové obavy pouze hypotetické.

Žalobcovo tvrzení, že postačí ponechání hroubí ve výši 30 %, se neopírá o žádné odborné poznatky. Hospodaření v lesích bez ponechání hroubí k zetlení je v daném místě I. zóny CHKO činností, která může způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch [srov. § 26 odst. 3 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb.]. Je věcí odborného posouzení, jaké množství dříví musí zůstat v porostech k zetlení, avšak podle žalovaného je dluh natolik velký, že ponechání dřevní hmoty ze sezóny 2010 je pouze dílčím příspěvkem k zamezení prohlubující se devastace lesních porostů v důsledku absence tohoto druhu dřevní hmoty. Zkušenosti z posledních let potvrzují, že lesní ekosystémy v porostech mezi národní přírodní rezervací a hospodářským lesem mají vysokou autoregulační schopnost, jednotlivé kůrovcové stromy jsou „asanovány“ hmyzími a ptačími predátory. I připuštěné (nestandardní) způsoby asanace jsou z hlediska zásahů proti kůrovcům podpůrné. Žalobce ve svém názoru na chemické asanace vychází ze

standardní lesnické praxe, nebere však ohled na jiné důrazy: z hlediska ochrany přírody zde převažují pozitiva cíleného opatření nad negativy použití biocidu i na jiný hmyz, jež jsou dočasná a z hlediska zachování hmyzích populací bez významného vlivu. Žalobce tvrdí o neúčinnosti nestandardních způsobů asanace nevyvracejí potřebu hledat jiné metody zásahů a v podstatě ignorují odborné poznatky.

Žalobce v replice popřel, že by zpochybňoval úlohu ponechání dřeva k samovolnému rozkladu v lese; pouze trvá na tom, že v případě rozsáhlých kalamit je třeba část hmoty odvézt. V polemice s názory žalovaného poukázal žalobce na rozsáhlou kůrovcovou kalamitu v lesích Jeseníků v letech 1995–1997, již předcházela důsledně neasanovaná živelní kalamita. Žalobce citoval z odborné literatury, podle níž činí optimální podíl tlejícího dřeva v rezervacích 30–40 % porostní zásoby.

Žalovaný na to reagoval dalším podáním. Podle jeho zjištění nebyly dotčené porosty nijak zasaženy kůrovcovou kalamitou. Ačkoli na Rejvízu nejde o lesy horské, jsou tu výrazně studené klimatické podmínky, a u kůrovců zde tak probíhá pouze jeden vývojový cyklus za sezónu.

Žaloba není důvodná.

Námítka nicotnosti napadeného rozhodnutí nemůže obstát. Žalovaný se ve svém rozhodnutí dopustil zřejmé chyby v psaní, ovšem obsahově je rozhodnutí v pořádku (žalovaný skutečně přezkoumával rozhodnutí správy CHKO ze dne 16. listopadu 2009 a žalobce to také takto pochopil) a chyba byla napravena opravným rozhodnutím ze dne 24. září 2010.

Dále se již soud bude věnovat námitkám věcným.

Rozhodnutí v prvním stupni bylo vydáno na základě § 66 zákona č. 114/1992 Sb.; podle něj je orgán ochrany přírody oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat. Ze správního spisu a z rozhodnutí vydaného v prvním stupni je zřejmé, že důvodem zahájení správního řízení podle § 66 zákona č. 114/1992 Sb. byly žalobcovy opakované žádosti o vyjádření správy CHKO k zásahu proti kůrovci a navazující detailní diskuse na toto téma uvnitř správního orgánu prvního stupně. Na počátku správního řízení tedy nestál nevhodný postup žalobce při zásazích proti kůrovci, ale potřeba formalizovat dosavadní přístup správy CHKO k řešení kalamitních a kůrovcových situací.

Při rozhodování podle § 66 zákona č. 114/1992 Sb. dává zákon správnímu orgánu poměrně širokou pravomoc; pochopitelně však správní orgán nemůže stanovit podmínky libovolně, ale musí vycházet z řádně zjištěného skutkového stavu, vyhodnotit zjištěné skutečnosti a své úvahy v rozhodnutí zdůvodnit. V tomto ohledu nemůže soud žalovanému nic vytknout. Žaloba je tak spíše odbornou polemikou s názory, z nichž správní orgány při rozhodování vycházely. Jak na to přiléhavě upozornil žalovaný ve svých podáních k soudu, téma zásahů proti kůrovci bylo v rozhodné době v odborné veřejnosti velmi živé; střetávaly se tu tradiční přístupy praktických lesníků s názory orgánů ochrany přírody, které začaly dávat přednost alternativním metodám zásahů. Úkolem soudu není hodnotit, kdo má v tomto názorovém střetu „pravdu“; ostatně žalobce nepředkládá žádné důkazy, které by vyvracely závěry správních orgánů, pouze svůj subjektivní odlišný náhled na věc. Soud stejně jako žalovaný krom toho považuje za potřebné zdůraznit, že podmínky pro zásahy proti kůrovci nebyly stanoveny „s obecnou platností“ pro nějaké blíže neurčené období do budoucna, ale právě jen pro rok 2010; i to relativizuje žalobcovy výhrady.

Soud souhlasí se žalovaným v tom, že nepovažoval za nedovolenou jakoukoli činnost, která by byla v rozporu s právem na příznivé životní prostředí ve smyslu čl. 35 odst. 1 Listiny,

jak tvrdí žalobce; naopak vycházel z čl. 35 odst. 3 a čl. 11 odst. 3 Listiny, podle nichž při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky *nad míru stanovenou zákonem* a výkon vlastnického práva nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí *nad míru stanovenou zákonem*. Zdůraznil tak, že již z ústavního pořádku plyne zákaz poškozovat přírodu v rozporu se zákonem; právě takový rozpor má na mysli i § 66 zákona č. 114/1992 Sb., když hovoří o *nedovolené změně*.

Žalovaný správně odkázal i na § 25 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., z něž plyne, že i při hospodářském využívání chráněných krajinných oblastí je třeba udržovat a zlepšovat jejich přírodní stav a zachovávat a vytvářet jejich optimální ekologické funkce, a na jeho § 26 odst. 3 písm. a), který na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti zakazuje hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu. Žalovaný tím nechtěl říct, že toto vše žalobce dělal; je tím však zdůvodněno to, že orgány ochrany přírody – v situaci, kdy existuje více variant hospodářských či nápravných činností ve zvláště chráněném území – mají postupovat co nejšetrnějším způsobem (vedeny principem předběžné opatrnosti) a totéž vyžadovat i od adresátů svých rozhodnutí.

Žalobce vytýká žalovanému, že řádně nezdůvodnil své přesvědčení, podle něž by provádění standardních zásahů proti kůrovcům (jak to navrhuje žalobce) mohlo poškodit přírodu a podle něž tyto zásahy v posledních desetiletích snížily biologickou rozmanitost. Sám žalobce proti tomu ale přináší jen své vlastní přesvědčení. Soud k tomu odkazuje na shora řečené o střetu dvou odborných koncepcí; vychází-li správní orgán z odborných poznatků a své závěry logicky zdůvodní, nemůže soud hodnotit jeho rozhodnutí jako nezákonné jen proto, že žalobce taktéž vychází z odborných poznatků a jinak je interpretuje. Dále žalobce namítá, že při takto stanovených podmínkách nemůže řádně plnit své povinnosti podle § 32 odst. 1 písm. b) lesního zákona, totiž preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů. Ani s tím však nelze souhlasit, naopak napadené rozhodnutí počítá s tím, že žalobce takto postupovat bude, pouze upřesňuje metody, kterými tak má činit (a vylučuje metody jiné).

Podle soudu není podmínkami č. 1 a 2 ohrožena bezpečnost návštěvníků. Pokud by hrozilo riziko pádu stromu, řešily by se tyto případy individuálně; to, že takové riziko možná vznikne, není důvodem pro to, aby byl les zbavován prakticky veškeré tlející hmoty (95 % podle žalobcova návrhu), jejíž význam žalovaný popsal ve svých podáních k soudu. Soud nepochybuje o tom, že žalobce se snaží používat šetrnou lesní techniku, nicméně požadavek žalovaného, aby se v I. zóně chráněné krajinné oblasti nepoužívala v takových případech technika žádná, lze na základě vysvětlení žalovaného pokládat za racionální.

V podmínce č. 3 žalovaný stanovil pro případ soustředěné kalamity ponechat na místě 50 % hroubí; žalobce s tím polemizuje a žádá ponechat pouze 30 %. I v tomto bodě nelze než žalobce odkázat na shora popsanou omezenou pravomoc soudu. V situaci, kdy slovy žalovaného „*ani práce posledních let nedávají zcela přesné vodítko*“ pro to, kolik dřevní hmoty by mělo zůstat k zetlení bez nebezpečí ohrožení přírodních poměrů, se jeví zvolené řešení jako rozumné kritérium mezi oběma krajnostmi (tj. vše ponechat, nebo vše odvézt). To, že dosavadní lesnické postupy nesnižují biologickou rozmanitost, je opět jen tvrzením žalobce. Žalovaný podle soudu netvrdí, že biologická rozmanitost byla snížena zrovna v předmětných porostních skupinách (ostatně bylo by dost obtížné prokazovat „míru“ biologické rozmanitosti a její vývoj na malé ploše lesa v průběhu desetiletí), ale že z odborného hlediska se to děje právě v těch porostech, které byly při standardních zásazích

proti kůrovci dlouhodobě ochuzovány o biologickou hodnotu tlejícího dříví. To žalobce nijak nevyvrátil.

Konečně žalobce polemizuje i s podmínkami č. 4 a 5; proti alternativním metodám nic nemá, ale považuje je za málo účinné či obtížně proveditelné a dává přednost metodám standardním. Zde jsou opět patrné odlišné priority žalobce a žalovaného, v nichž ale soud nemá důvod klonit se na odbornou stranu žalobce, pokud žalovaný dostatečně vysvětlil svůj postoj a předložil rozumné argumenty – a to se stalo, byť v určité míře až ve vyjádření k žalobě, neboť napadené rozhodnutí je poměrně stručné. (Zdá se ale, že ani obšírnější odůvodnění by nebylo žalobce přesvědčilo, protože svůj nesouhlas se žalovaným dával najevo i v řízení před soudem. O to je zřejmější, že ani relativní stručnost odůvodnění nemůže být důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí, protože pro žalobce nebyl problém ve stručnosti odůvodnění, ale zkrátka v podstatě odborných postojů, které žalovaný zastává.)

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o žalobě nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti, městský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 14. srpna 2014

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Kosková